

Moje iskustvo u Bosni i Hercegovini

Na ovim ču stranicama podijeliti svoje iskustvo nakon tri godine i četiri mjeseca boravka u Bosni i Hercegovini. Sve je počelo 18. svibnja 2016. godine, na kraju treće akademske godine filozofije. Tada sam, nakon razgovora s meštom i gvardijanom, saznao da trebam ići studirati teologiju izvan Konga. U mojoj nas je generaciji bilo devet, ali samo smo nas dvojica – fra Cosmas i ja – bili izabrani za Bosnu i Hercegovinu, dok su ostala sedmorica ostali studirati u DR Kongu. Nisam puno znao o Bosni i Hercegovini, jer smo u srednjoj školi učili zemljopis i povijest bivše Jugoslavije, a ne posebno povijest Bosne i Hercegovine. Sjećam se da sam u novinama pročitao nešto o ratu u Sarajevu. Odmah sam se požurio na internetu istražiti nešto više o Bosni i Hercegovini i po čemu je ta zemlja poznata. Sam naziv “Bosnie-Herzégovine” lijepo mi je zvučao na francuskom pa sam i zbog imao predosjećaj da je to lijepa zemlja. Kada sam na internetu istražio po čemu je Bosna i Hercegovina poznata, zadivio sam se njezinoj flori i fauni koju sam tada otkrio.

Da bismo došli u Bosnu i Hercegovinu, najprije je trebalo u Kinshasi, glavnom gradu Konga, dobiti vizu za Tursku, jer Bosna i Hercegovina nema svoju ambasadu u DR Kongu. U petak 21. listopada 2016. oko 22 sata napustili smo *Mboka ya bakoko na biso, Mboka ba bota biso, tokozonga Mboka wana* – “zemlju pradjedova, zemlju u kojoj smo rođeni, zemlju u koju ćemo se vratiti”. U subotu smo 22. listopada 2016. oko 9 ujutro stigli smo u Istanbul. Tu smo ostali narednih tri tjedna i dva dana. Za to vrijeme imali smo priliku učiti talijanski jezik, posjetiti neka mjesta i nazočiti jednom ekumenskom susretu. Sve nam je to obogatilo naše znanje.

U ponedjeljak 14. studenog 2016. oko 11 sati stigli smo u našu dragu Bosnu i Hercegovinu. Prvo što me je iznenadilo bio je aerodrom, jer nisam očekivao da će nakon istanbulskoga doći u jedan ovako malen aerodrom, odakle nam nije bio problem naći izlaz. Tada sam rekao sebi da se i u Europi mogu naći mali aerodromi kao i u mom gradu Lubumbashiju. Druga stvar koja me je iznenadila dogodila se kada smo na aerodromu dali svoje putovnice na pregled policajcu, a on ih je pogledao i pitao nas što smo došli raditi u Bosni. Odgovorili smo da smo došli studirati teologiju, nakon čega nas je neljudski pogledao i zapitao: “Zašto ovdje? Zar nemate univerziteta kod vas?” Bio sam šokiran njegovim pitanjem i njegovim pogledom. Uzeli smo svoje putovnice u tišini i nastavili svojim putem. U nekim afričkim kulturama, među kojima je i moja, kaže se da je način primanja gostiju važniji nego dati im vode ili dar. Jedna afrička izreka kaže: “Nema veće sreće od dolaska gosta u miru i prijateljstvu”. Gost koji je nepristojno primljen ne želi tražiti ni vodu ni primiti bilo kakav dar, jer, kaže još jedna afrička poslovica: “Gostoljubivost je zlato”.

Policajčeva pitanja, iako nisu bila zločesta, zbog njegovog su pogleda zvučala neugodno, ali nakon šoka s tim policajcem doživio sam još jedan paradoks, i to kada sam upoznao drugu osobu, fratra, fra Ivana Nujića, našeg budućeg prvog meštra u Europi i našeg profesora bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika, koji nas je dočekao. On nas je zagrljao kao jedna mama koja nije vidjela svoju djecu sto godina: kao da je Kongoanac, kao i mi. Njegov je zagrljaj i doček izbrisao moj prvi šok pa sam lako zaboravio što se desilo s prvom osobom na aerodromu. Susret je bio tako srdačan kao da se nismo vidjeli prvi put. S aerodroma nas je odvezao u samostan sv. Pavla, koji će za par mjeseci biti naša bogoslovija, i ondje smo susreli bogoslove koji su upravi bili na pauzi. Oni su nas lijepo primili, a neki su nam rekli da će nas vrlo radosno dočekati nakon učenja jezika. Nastavili smo svoj put do Visokog i stigli u samostan sv. Bonaventure, našu majčinsku kuću, koja nas je rodila u Bosni i Hercegovini. Ondje smo nepunih deset mjeseci s profesorom fra Ivanom Nujićem učili jezik živeći u franjevačkom

ambijentu, u bratstvu s gvardijanom fra Franjom Radmanom i braćom toga samostana. Braća su nas prihvatile i dala mi snagu da nastavimo svoj franjevački put uz njihove savjete. Tu su nam u učenju jezika pomagale i tri časne sestre franjevke, s kojima smo također mogli ponavljali ono što smo naučili. Reći će svojoj mami da su svi oni bili ljubazni prema njezinom sinu.

Život i studij na Bogosloviji

U subotu 23. rujna 2017. došli smo na Bogosloviju, a na vratima su nas srdačno dočekali dekan fra Danimir Pezer i meštar fra Danijel Nikolić. To je bio početak studija na jeziku koji nisu govorili ni moj pradjet ni moj djed. Nadam se da će mi, jednog dana kada ih susretнем u drugom životu, čestitati i pružiti ruku, jer ja govorim jezik koji oni nisu znali dok su bili živi. Nijedan početak nije lagan i studiranje na ovom jeziku nije lako, ali za studenta koji zna sjediti i naučiti, sve je moguće. Prvi su momenti novog studija bili teški. Bilo je naporno i zbog drugačijeg akademskog sistema i novog jezika, ali – Bogu hvala – naš poštovani dekan, poštovani profesori i braća uvijek bili raspoloženi slušati nas, primati naše žalbe i rješavati probleme. Njihova nam dobrohotnost i blagonaklonost pomažu nastaviti dalje. Neka im dragi Bog plati na nebeskim vratima! Na francuskom bih rekao: „Je leur sais gré”, a na hrvatskom, bosanskom i srpskom: “Zahvalan sam im”.

Život u nekim samostanima i župama

Ponekad smo za vrijeme odmora, Božića, Uskrsa i neradnih dana išli na župe i u samostane, gdje smo susretali i upoznavali nove ljude. Ljudi bi nas pozitivno iznenadili jer su nas uvijek srdačno primali, pitajući nas kako nam je u Bosni, jesmo li se navikli, je li nam hladno, je li nam ljepše nego u Kongu, kakva je tamo klima, koga imamo u obitelji itd. Djeca su me iznenadila govoreći: “Čokoladni fratre, hoćemo li se slikati?” Na rastanku, ljudi nas uvijek pozovu da im dođemo opet, ako Bog da.

Ovi susreti su za mene znak koliko nas ljudi vole, kako se interesiraju za nas i brinu za naše blagostanje i zadovoljstvo. Iako su neki imali vrlo malo, opet su nam nudili sve. Susretao sam ljude, braću i obitelji braće koja su se brinula za mene i za nas kao što se dobri roditelji brinu za svoju djecu. To mi je ostalo u srcu. Reći će svojoj mami da su bili ljubazni prema njezinom sinu.

U početku je bilo lijepo gledati kako pada snijeg, kako je sve bijelo, ali zima mi je bila dodatni “put križa” za mene koji sam došao iz tropске klime, gdje postoje samo dvije sezone: kišna i sušna. Kad smo poletjeli iz Kinshase, temperatura je bila 37 stupnjeva, a u Sarajevu je nekih dana bila i -20 stupnjeva. Uz to još učenje jezika koji ima puno padeža, svršenih i nesvršenih glagola, majko mila! Bila mi je kalvarija! Te su teškoće uvijek postajale lakše kada smo susretali ljudi koji su bili sretni što nas vide. Njihovo mi je divljenje, njihova radost pomagala u zaboravljanju poteškoća i nošenju križa kako bih išao dalje. Da, sretao sam i one koji su mi olakšavali teret. Neki su nas već nakon prvog susreta pozvali na kavu, a to vrlo rado pamtim i pamtit će cijelog života. Reći će svojoj mami da su pomagali njezinom sinu.

Sretao sam i ljude koji su bili pesimisti prema svojoj zemlji i gledali samo loše strane, iako naša draga Bosna i Hercegovina ima puno lijepih strana. Bog joj je dao lijepu prirodu, floru i faunu, dao joj je dobre i gostoljubive ljude koji se vole šaliti kako bih se osjećao dobro. Ova zemlja nije pesimistična sama po sebi koliko su neki njezini stanovnici prema njoj. Ona

zavrjeđuje biti voljena kako bi se poboljšao život njezinih stanovnika. Povijest nam je učinila da smo to što jesmo, ali to ne mora biti naš teret. Ne možemo promijeniti prošlost, ali možemo poboljšati budućnost. Sjećam se da nam je jedan gospodin rekao: „Što ste loše napravili da budete poslani u Bosnu?” Nisam znao je li to bila šala, ali dugo sam razmišljao što bi značilo to pitanje.

“Tko putuje, dodaje nešto svome životu”, kaže jedna afrička izreka. Ja sam ovdje došao i našao “med i mljeko” – mnoge lijepе strane života u Bosni i Hercegovini, koje će sa sobom ponijeti u našu majku Afriku, u DR Kongo. Trebamo zaista biti zadovoljni onim što nam je Bog besplatno dao, za što ga nismo morali moliti, jer naše je zadovoljstvo znak naše zahvalnosti Bogu. Sreća počinje prihvaćanjem sebe, svog izgleda, svoje obitelji, svoga mjesta podrijetla, svoje domovine i kulture. Neki znakovi nemaju isto značenje i važnost ovdje i u Kongu, a taj uvid pomaže u razumijevanju drugih u njihovom kontekstu i kulturi kako se ne bismo šokirali zbog međusobnih razlika.

Susretali smo ovdje i one koji imaju predrasude o crncima, ali puno su zanimljiviji oni koji su nadilazeći predrasude htjeli s nama razgovarati ili su nam čak govorili kako smo slatki. Kada ujutro ustajemo, ne znamo kakve ćemo ljudi susresti na svom putu, a oni koje susrećemo plodovi su dobrote Života, dar Stvoritelja koji nam nudi život. Svaki dan je sastavljen od susreta s raznim ljudima različitih boja, nacija i religija, sa siromašnima i bogatima, debelima i mrišavima. Svaki put kroz susret dobivamo poticaje, pozitivne ili negativne, preko kojih naučimo nešto novo u životu. Živjeti s ljudima drugih kultura znači učiti o drugim kulturama i civilizacijama te prevladavati strah od susreta sa strancem. Pitajući se o njegovoј kulturi, sličnostima i razlikama nadilazimo međusobne kulturne razlike i sukobe. Ovdje sam shvatio koje su razlike i sličnosti između moje i drugih kultura koje me podsjećaju da ne zaboravim tko sam i odakle dolazim.

Na koncu konca, u mojoj se kulturi kaže: bolje reći hvala roditeljima i dobročiniteljima dok imаш priliku, za života, kako ne bi bilo kasno. Zato zahvaljujem Franjevačkoj provinciji Bosni Srebrenoj što je htjela primiti nas dvojicu kako bismo ovdje studirali teologiju. Fra Jozo Marinčić, njegov definitorij, braća i dobri ljudi stavili su nam na raspolaganje sve što nam treba da se osjećamo kao kod kuće, kako bismo dobro učili jezik i studirali teologiju, i zato im od srca hvala. Vjerujem da je naš dolazak u Bosnu i Hercegovinu znak bratskih odnosa između dviju provincija – Sv. Benedikta Afričkog i Bosne Srebrene.

„Gle kako je dobro i kako je milo kao braća zajedno živjeti...“ (Ps 133,1). *Je vous sais gré.* Reći će svojoj mami da ste dobro primili i brinuli za njezinog sina. Bog vam platio na nebeskim vratima! Neka sveti Franjo moli za nas.

Fra Hubert Kasonta Kilasa